

«Сёнтөрү» ялавё

Муркаш район хаҗачё

1944 җулхи майн 5-мёшёнченпе тухать

22 (7555) №

Шамат кун, 2008 җулхи мартан (пуш) 22-мёшё

Хакё ирёлкё

Мартан 25-мёшё – Культура ёҗченёсен кунё

Эсир сән ўкерчёкре куракан Елена Валерьевна Романова районти краеведени музейн директорёне, Людмила Алексеевна Яковлева, Надежда Изосимова Егорова тата Ольга Вячеславовна Григорьева вара район администрацийн культура тата архив ёҗсен пайён методисчём пулса тәрәшәҗсё. Пултарулла җамраксем ёҗре тәрәшулла пулние, ответләх туйәмён җирёплёхёне паләрса тәрәҗсё. Кәмәл-туйәм җирёп чухне, пурнәҗра төллөв пур чухне кирек епле йывәрләха та сёнтерме, хав шутланине пурнәҗра кёртме май пур. Җакна вёсенчен кашних аван аңланать.
Кәҗал пулсала паллә тәвакан хайсен профессу уявне те чылән кётсе илсёҗсё вёсем.

В. ШАПОШНИКОВ
сән ўкерчёкё.

Тунсәхлама вәхәт ан пултәр

Иртнё җулхи августан 27-мёшёнче РФ Президентё В.В. Путин 1111-мёш номерлө Указ сине алә пусрө. Унна килёшуллөн пирён җёршыера Культура ёҗченёсен кунне паләртнә. Ана мартан 25-мёшёнчене паллә тәваҗсё. Мёнлөрех лару-тәру пирён районти культура учреждениёсенче? Кәҗал пёрремёш хут паллә тәвакан хайсен профессу уявне районти культура ёҗченёсем мёнле җитёнёҗсё кётсе илсёҗсё? Җак ыйтусем тавра йёркерлөмөр те хамаран калаҗава район администрацийн пусләхён сүмёне – культура тата архив ёҗсен пайён ертүҗсине А.Е. АНДРЕЕВАПА.

– **Алевтина Евстафьевна, ял халәхё вәхәта усәллә тата интереслө ирттерессу культура ёҗченёсенчен нумай килет. Ялсенчи культура учреждениёсен ёҗне мёнле хакланә пултәр?**

Чи малтанах кунта җакна каласа хәварасән. 2006 җулта депутатсен районти Пухавёнче «Муркаш районёнчи культура: 2006-2010 җулсем» программа йышантәмәр. Унта культура сферинчи кашни ен епле аталанассине паләртса хәвартәмәр.

Халәхән пултаруллахне тата канәвне аталантарассинех илер-ха. Чәнах та, юлашки җулсенче районти культура учреждениёсем ял җыннисен канәвне йёркелессине чылай лайәхрәх ёҗсеме пусләрёҗ. 470 клуб формированийёсене 6 пин ытла сын сүрет, җулсеренех вёсенче 6 пин ытла төрлөрен мероприятисем ирттересёҗсё. Район шайёнче иртекен мероприятисен пахаләхё те ўссех

пырать. Пётёмпе вара района 57 клуб учрежденийё. Вёсенчен 5 вёрентүпе культура центрё, 26 Культура сурчёпе 26 клуб.

Халәх канәвне йёркелессинче районти пултаруллах ушкәнёсем пырән йышанасёҗсё. Тёрлө жанрлә ушкәнсем 50 коллектива ситрёҗсё. Вёсен пултаруллахё сулран сул ўссех пырать. Җулсеренех района төрлөрен концертсем, фестивалёсем йёркелетпёр. Художество пултаруллах ушкәнёсен смотрне ирттереси те ыра йәлана кечё. 10 пултаруллах ушкәнё «халәх коллективё» ята тивёҗсрө.

Пултаруллах ушкәнёсенчен уйрәмах Орининти Культура сурчё сүмёнчи «Шуракаш» юрәпа таша халәх ансамбльне (илемлөх ертүҗи С.А. Каликов), Сыпайёнчи Культура сурчё сүмёнчи юрәпа таша ансамбльне (Е.А. Сорокин), Мән Токшикри «Таванләх» халәх фольклор коллективне (Н.М. Кондукторова),

Елшикри фольклор ушкәнне (Р.В. Иштонова), Тойкилтёри «Хёлхөв» эстрада ушкәнне (В.В. Железнов), Мән Сёнтерти «Картина» вокалла инструментсен ансамбльне (И.М. Зайцев), Муркашри эстрада юррисен «Расна» халәх ансамбльне (В.П. Ильдяков), Вәрманкассинчи драма коллективне (Э.Г. Бронина) ырапа паләртамалла.

Пултаруллах ушкәнёсем республикари смотрсёмпе фестивалёсене хутшәнаҗсё. «Екрем» халәх фольклор ушкәнё виҗём сул Мускава чәвашсен «Акатуйне» хутшәнчө. Җав сулах «Янаш» юрәпа таша халәх ансамбль Венгринчи фестивалёте пулчө. «Раҗсөй җәл куҗёсем» республикари конкурсра кәҗал «Шуракаш», «Екрем», «Муркаш» ансамбльсем, җавән пекех республикари җемьесен пултаруллах конкурсёнче Тойкилтёри Железновсен җемий хайсен пултаруллахёне паләрчөҗсё.

Районти Культура сурчёсёмпе клубсен ёҗне йёркелесе пыма районти Культура суртне ял тәрәхёсем хушшинчи Культура сурчё туса хутәмәр. Асәннә муниципаллә учреждени сөнёлёхсене пурнәҗра кёртессинче йёркелүпе методика пулшәвне парассине тимлө.

(Вёҗё 2-мёш стр.)

Сыхләх ыйтәвёсемпе

Җурхи ейў инкексёр ирттёр

Җуркуннехи ейў тапхәрё җитнөне пөрөх. Район администрацийн граждәнла оборона тата җрезвычайлә лару-тәру енөпе ёҗскен пай ертүҗи Н.П. МИЛЮТИН каланә тәрәх, җак вәхәтра халәха тата төрриторие җрезвычайлә лару-тәруран хүйтөлессине ёҗскен районти тата объектсенчи звеносем гидротехника сооружеңийёсене, капиталлә плотинасене, пёвөсөмпе шыё хәвәрт юхакан ыраңсене, нумай-нумай администрациелә тата производство пүлёмёсене, суртсёмпе сооружеңисене ейў шыё сиюлеттессинчен сыхлассине районта малти ыраңа хураҗсё. Пурнәҗшән пысәк пёлтерёшлө пур сооружеңисем те йёркеллө ёҗслөчёр, тесе мён пур мерәсене йышанмалла.

– **Паян района ейў тапхәрне хатёрленессине ёҗсөм мөнле пырасёҗсё?**

– Халё җөҗ асәннә төллөвсене пурнәҗсәҗсө тесе район администрацийн пусләхён Ю.А. Ивановән йышанәвөпе килёшуллөн районта ейёве йёркеллө хатёрленсе ирттерессине штаб туса хунә. Җак вәхәтра туса ирттеремлө ёҗсөмпе план тунә, сөнүсөм

хатёрленё. Вёсене пур экономика объектёсене, ертүҗсөм патне ситернө. ыраңсенчен килекен хыпарсөм җакна җирёплөтсө парасёҗсө: пур ял тәрәхёсенче те ейёве хатёрленсе ирттерессине ёҗскен комиссисем йёркелөнө. Урәхла каласан, ку енөпе пур сёрте те ёҗ кирлө пек пусләнчө.

Ку вәл асәннә ёҗсөн пёрремёш йёркелү пайё шут-

ланать. Халё вара шәпах яваллә вәхәт ситрө. Мартан иккёмөш сурринче җанталәк хәвәрт ашәтса яма пултәрассине паләртәҗсө. Җавәнпа та ситес вәхәтрах мөнле ёҗсөм туса ирттеремлө ейёве аңәслә ирттерес тесен?

– Чи малтан ялсен старостисене, производсөне подразделенийёсен (бригадирсене, ферма, ток, парк заведующийёсене), предприятисен,

организациөсөмпе учрежденисен, пөчөк предприятисен ертүҗсөсене пухса, ейў җынчен каласу ирттеремлө. Объектсене пәхса тухмалла. Мөншён тесен сурхи шыв объектсене җөҗ мар, вёсен никёсене те, суртсөмпе сооружеңисен цоколлө пайёсене те, сивиттисене те сиен күме пултәрәт. Җавәнпа та суртән цоколлө пайёсөм сүмөнчи юра тасатассине кая хәвармалла мар. Унсәр пусне энергетика, газпа тивёҗстерекен объектсене, пурәнмалли сурт-йөрпе коммуналлә хуҗаләха, җул-йөр хуҗаләхне, сывләха сыхлас ёҗ, вёрентү объектсене комплекслә тата төллөн төрөслөмөллө. Шыв хәпарсах кайиҗчен гидротехника сооружеңийёсем җынче шыв юхса тухмалли устроитсөсөмпе пуссөсене шәннә партан тасатмалла.

(Вёҗё 2-мёш стр.)

Тёнче Кубокё ячөпе – уҗа, конверт

Раҗсөй Төп банкё пуш уйәхөн пусламәшёнче Шупашкарта иртекен Төнче Кубокне халалланә виҗө төнкөлөх кёмөл уҗсана җаврәнәша кәларни җынчен пёлтернөччө.

Җёршыван историепе культура пурнәҗсөнчи җак паллә пулмран сыхән уҗченёсем та айккинче юлмарёҗ: спортан пысәк уявне халалласа «Марка» издательство центрөнче почта конверчө пичетлесе кәларнә. 420 пин экзөмплиярне пирён республиканә күрсе килнө, пуш уйәхөн вёҗсөнче сутләха тухмалла. Конвертан пиччөн енне Кубок талисманне ыраңстарнә, вәл хәҗан тата аҗта ирттерессине кәтарнә.

Премьера

«Нарспи» мюзикл

Кёҗсөрни кун республикан төп хулинчи филармоние «Нарспи» мюзиклан премьери пулчө. Ана республика президентчөн гранчөпе лартнә. Проект авторё – Николай Казаков.

Спектакле рок-опера жанрөнче лартнә. Кунта нумай сөнёлөхле уҗа курнә: төрлө хореограф элеменчөсөм, эстрада кёввисөм, җүтә эффөкчөсөм, сөнө йышши наци костюмөсөм. Төп рольсенче – җамрәк артистсөм.

Куракансем спектакле халәлләса йышәннә. Сөнө мюзикл уйрәмах җамрәксен кәмәлне каясса паләртәҗсөҗсө.

Диспансеризаци

Ёҗскен җынсен сывләхне упрама

РФ сывләха сыхлас тата социаллә аталану министрё Татьяна Голикова 2008 тата 2009 җулсенче ёҗскен җынсен сывләхне төрөслөме диспансеризаци ирттерессине җынчен хушу кәларнә.

Сывләха пур ёҗскен җынсен те төрөслөттеремлө. Ку хуҗөнче ёҗта ёҗсленине шута илмөҗсөҗсө. Гражданинән обязательнә медицина страхованийён системинче страхланнә шутланмалла. Җакна ёҗ паракан тәват.

Диспансеризацие җак специалистсөм ирттересёҗсө: терапевт, акушер-гинеколог, невролог, уролог, хирург, офтальмолог, эндокринолог. Ытти сүлсенчи пекех юн, шәк анализёсене илсөҗсө. Юнри холестерин, сахәр хисөпне паләртәҗсөҗсө. Электрокардиографи, флюорографи (2 җулта пёрре), маммографи (40 җул хыҗсән 2 җулта 1 хут) тәваҗсөҗсө.

Чирсөне асәрхаттарма тата паләртма хушма төрөслөвсөм те ирттересёҗсө.

Ял ёҗсөнөсөм, сывләха төрөслөттермесёр ан юләр! Сывләхрән хакли нимөн те җук.

ХАМАР ИНФ.

Юбилей

Саламлатпәр

Хисөплөрен те хисөплө, чи юратнә та хаклә җыннәмәр – Шаптак Муркаш ялөнче пурәнәкан **Зоя Филипповна ГОЛУБЕВА** мартан 20-мёшөнче 75 җул тултарчө. Җав ятпа эфир ана чун-чөрөрен саламлатпәр. Пире, тәватә ачине, ўстерсе ура сине тәратнәшән сөре сити пуҗ таятпәр. Паянхи кун та вёсөм Дмитрий Сергеевичла кил хушши тулли выльәхчөрлөх усраҗсөҗсө, ачисене мөн вәй ситнө тараң пулашаҗсөҗсө. Вёсөм пурришөн эфир савәнәтпәр, мухтанатпәр, ниҳәҗан та ан чирлөр, ёмёрөрсөм вәрәм пулччәр.

Саламлаканёсем: мәшәрө, хөрөсөмпе ывәлөсөм, кёрөвөсөмпе кинёсөм, мәнүкөсөм, җывәх тәванёсөм.

Кукамая, хунямана, җывәх тәванәмәра – Җатракасси ялөнче пурәнәкан **Зоя Георгиевна ГРИГОРЬЕВНА** 80 җул тултарнә ятпа чунтан тухакан чи ашә кәмәлла саламлатпәр. Сана юбилей ячөпе саламласа мөн пур ыррине кәна сунатпәр, яланах җирөп сывләхлә пул.

Саламлаканёсем: җывәх тәванёсөм.

Җыраңтару – 2008

«Сёнтөрү ялавё» - йўнө хакпа

Апрельтен район хәҗатне җыраңмалли хак паләрмалла ўсет. Унчөн ана пёлтөрхи хакпа җыраңтарасёҗсө.

Җак кунсенче «Сёнтөрү ялавё» хәҗата җыраңса илме васкәр.

6 уйәха җыраңмалли хак – 169 тенкө те 62 пус.